

Közösségi alapú kezdeményezések szerepe a vidékfejlesztésben

Szalai Zita Dorottya

Vidéktesztési Agrármérnök MSc, Levelező

MATE Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék-és Területfejlesztési Tanszék

Belső témavezető: Koponicsné Györke Diána, egyetemi docens

MATE Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék-és Területfejlesztési Tanszék

„Beszélünk kell a térről” – vallja Kovács Vanda, aki másodmagával közösen indította útjára a Közösség-Tér-Település (KTT) programot 2019-ben. „Közösségekkel, emberekkel dolgozó szakemberként pedig dolgunk lehet, hogy beszélgetni hívjunk embereket közös tereinkről. Mert alakítanunk, formálnunk, tanulnunk kell a közös nyelvet és tereinket is.” Vallom, hogy a közösségekben olyan erő lakozik, melyek társadalmunkban még kihasználatlanul hevernek. A vidékfejlesztési rendszerekben lehetőségünk van, sőt már-már kötelességünk az, hogy integrált szemléletmódot követve minden szempontot figyelembe véve támogatassuk és segítsük elő a fejlődést. És mi lehet nagyobb hatással az emberek életére, mint amikor ők maguk tesznek valamit azért, hogy változást érjenek el.

Diplomadolgozatomban arra keresem a választ, hogy a közösségi alapon épülő programok, kezdeményezések milyen előnyökkel, adott esetben hátrányokkal járnak, és milyen szerepük van a vidékfejlesztésben. A KTT program keretében a közösségek számára megépülő terek későbbi használata, illetve maga a tervezési folyamat vizsgálata és annak hatáselemzése a célom. A KTT-ben szerepet játszó, a programban részt vevő, ahhoz kapcsolódó személyek körében végzett empirikus kutatással keresem a választ a feltett kérdésekre.

A közösségek mindig is az egyik legfontosabb szerepet töltötték be egy egyén életében. Minden ember tartozik közösségekhez, legyenek azok kisebbek vagy nagyobbak, identitásuk aktív formálói, vagy csak másodrendű alakítói. Életünket minden szempontból meghatározzák ezek a szociális, etnikai vagy akár gazdasági csoportosulások. A közösségek meghatározó jelentőségűek a társadalomban és más különböző területeken is, például a gazdaságban, a kultúrában és a szociális kapcsolatokban. A vidékfejlesztési stratégiák kialakítása során éppen ezért egyre nagyobb szerepet kapnak a helyi közösségek is, mint a vidéki társadalom alakítói, gazdasági fejlesztő csoportok, vagy akár a kulturális élet és a hagyományok őrzői, fejlesztői.

A LEADER-megközelítés értékrendszerének alkalmazása a vidékfejlesztési stratégiákban a sikeres helyi fejlesztések alapját képezik. A programokkal elsődlegesen az a célunk, hogy a vidéken élők életminőségén javítani tudjunk fejlődésen keresztül. A közösségfejlesztés, mint eszköz a sikeres vidéki térségek egyik esélye lehet. Ezzel elő tudunk idézni olyan új folyamatokat, melyek szolgálják a helyi gazdaság fejlődését és fenntartható eszközökkel és módszerekkel hozzáadott értéket teremtenek. A KTT közösségi tervezési folyamata azért is mondható helyi közösségfejlesztésnek is, mert teret ad a lakosoknak a kapcsolódásra, a beszélgetések indítására. Olyan személyeket hoz össze, akik -elsődlegesen a helyi bizalmatlanság magas szintje miatt- nem találkoznának, nem kapcsolódnának. A közös beszélgetések pedig közös cselekedetökké alakulnak, melyek változást idéznek elő. Olyan változást, melyet a helyi társadalom tagjai kezdeményeznek és hajtanak végre.

A KTT program hatása így nem áll meg ott, hogy megépül egy közösségi tér. Ennél sokkal mélyebb szintekre jut el. Olyan lehetőségeket teremt, mely erősíti a helyi társadalom együttműködő készségét, hálózatosodást, új kapcsolatrendszereket, szektorközi együttműködések idéz elő, melyek a vidékfejlesztés legfontosabb erőforrásaként emlegetett társadalmi tőke erősödését eredményezik. Mindezt úgy teszi, hogy helyi adottságokra építkezik, kihasználja a területi tőkét és fenntartható eszközökkel fejleszt.

A vidékfejlesztési programok egyik legerősebb szereplői lehetnek tehát a helyi közösségek, hiszen ők azok, akik a legjobban ismerik saját igényeiket és erőforrásaikat. A közösség alapú kezdeményezések lehetővé teszik, hogy ezek a szükségletek és lehetőségek a helyi közösség részvételével és támogatásával kerüljenek az előtérbe, és így járulhassanak hozzá helyi munkahelyek létrehozásához, a vidéki gazdaságok fejlesztéséhez vagy akár a helyi infrastruktúra fejlődéséhez.

“A helyi közösségek megerősödéséhez az emberek közötti bizalom megerősítése szükséges. Ehhez meg kell ismerjünk egymást, és ez csak közös cselekvéseken keresztül lehetséges.” Beke Márton fogalmazza meg ezeket a gondolatokat a KTT programhoz kapcsolódóan. És pontosan ez az, amit közösségfejlesztő, vidékfejlesztő szakemberként ki kell emelnünk, amiért dolgoznunk kell.